

POGREBNA IN POKOPALIŠKA DEJAVNOST MORATA OSTATI UREJENI KOT CELOVITA DEJAVNOST

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (v nadaljevanju: OZS) je 19. junija 2015 v zvezi z osnutkom Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter upravljanju in urejanju pokopališč sklicala novinarsko konferenco na kateri je navedla nekaj netočnih in zavajajočih izjav. V Zbornici komunalnega gospodarstva Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: ZKG-GZS) smo se zato odločili, da podamo odgovor na nekatere predstavljene izjave.

POGREBNA IN POKOPALIŠKA DEJAVNOST STA POVEZANI DEJAVNOSTI, NJUNO LOČEVANJE LAHKO VODI V PROPADANJE POKOPALIŠČ IN VIŠANJE CEN STORITEV.

OZS trdi, da sedanja ureditev omogoča javnim podjetjem monopol in zagovarja stališče, da se pogrebna dejavnost mora v celoti izvajati kot tržna dejavnost.

Pri javnih podjetjih ne gre za monopol, kot ves čas navaja OZS, pač pa za najbolj optimalno organiziranost dejavnosti. Zaradi takšne organiziranosti je do sedaj dobiček iz drugih tržnih dejavnosti, tudi tržnega dela pogrebne dejavnosti, pokrival izgubo v pokopališki dejavnosti in tako omogočal nižje grobnine oz. višji standard vzdrževanja pokopališč, nižje cene osnovnih standardnih pogrebov, financiranje obnove in razvoja pokopališke infrastrukture. **Pri pogrebni in pokopališki dejavnosti gre namreč za eno samo, med seboj neločljivo povezano dejavnost.** Urejanje pogrebne dejavnosti kot tržne dejavnosti pa bi vodilo v ločevanje dejavnosti, kar bi lahko vodilo **v propadanje pokopališč in v višanje cen pokopaliških in pogrebnih dejavnosti.** Če bo pogrebna dejavnost prišla v roke zasebnikov bodo namreč ti dobiček obdržali zase in ga ne bodo vlagali v vzdrževanje pokopališč, javne gospodarske službe pa ne bodo imele zadostnih virov za vzdrževanje, **kar bo najbolj prizadelo državljane, ki bodo morali za storitve plačevati več.** O tem pričajo tudi številni primeri iz tujine. Po podatkih Združenja pomembnih evropskih pokopališč ASCE so se cene v tujini po ločitvi pogrebne in pokopališke dejavnosti v dveh letih povečale tudi za 30 %, v Veliki Britaniji pa so kot posledice ločevanja dejavnosti pokopališča skoraj v celoti propadla.

V SLOVENIJI UREJANJE POGREBNE DEJAVNOSTI DOLOČA LOKALNA SKUPNOST, TA NI PREPUŠČENA TRGU.

OZS navaja, da je v 203 občinah pogrebna dejavnost deloma ali v celoti prepuščena trgu, kar ni res. Računsko sodišče RS je navedlo, da se pokopališka in pogrebna dejavnost izvajata kot tržna dejavnost le v 30 občinah. Čeprav tudi tam ni pravega prostega trga, ker gre za majhno število ponudnikov, v majhnih krajih, kjer se ljudje med seboj poznajo. Nadalje je Računsko sodišče RS navedlo, da se v 73 občinah ta dejavnost izvaja kot gospodarska javna služba. V preostalih 108 občinah pa je ugotovilo različne oblike, ki jih je uvrstilo na prosti trg, ker način njihovega izvajanja ni bil skladen z Zakonom o gospodarskih javnih službah. V primeru, da je pogodba med občino ali izvajalcem ali v primeru, da je režijski obrat in javno podjetje, je vse to formalno štelo kot prosti trg, čeprav je po vsebini to dejansko gospodarska javna služba.

V Sloveniji ni pravega prostega trga, ker ga zakon ne dopušča, kar pomeni, da tudi v tistih občinah, kjer pogrebno dejavnost opravljajo zasebna podjetja, ta večinoma izvajajo svoje storitve po določilih koncesijske pogodbe, ki jo dodeljuje občina, **torej občina bdi nad izvajanjem storitev zasebnih podjetij.**

V Sloveniji je način urejanja pogrebne dejavnosti prepuščen občinam, ki skladno s tradicijo in navadami krajanov, določajo kako naj se ta dejavnost izvaja - bodisi, da dejavnost opravljajo komunalna podjetja ali zasebna podjetja, ki jim občina podeli koncesijo. Lokalna skupnost tako skrbi za nadzor dejavnosti, določa vrsto storitev, ki se lahko zaračunava in višino cen. S tem ščiti interes občanov in zagotavlja, da lahko vsi občani pod enakimi pogoji odstopajo do dostojnega pokopa.

UREJANJA POGREBNE STORITVE V SLOVENIJI NE MOREMO KAR PAVŠALNO PRIMERJATI Z UREDITVAMI V DRUGIH EVROPSKIH DRŽAVAH, ENOTNE UREDITVE NA TEM PODROČJU NI.

OZS navaja, da bi se s prepuščanjem pogrebne dejavnosti prostemu trgu približali ureditvam v drugih Evropskih državah.

Evropska unija ne predpisuje kako naj se pogrebna dejavnost izvaja ampak prepušča urejanje tega področja posameznim članicam, skladno z njihovo tradicijo, kulturo, krajevnimi običaji. Enotne organiziranosti tega področja ni ne v Sloveniji ne v Evropi. **Tudi Sodišče evropskih skupnosti je že izdalo sodbo, ki določa, da zaradi javnega interesa mora pogrebno dejavnost urejati lokala skupnost, skladno s tradicijo in običaji svojih krajanov.**

POGREBNA DEJAVNOST SE NE MORE UREJATI KOT PROSTI TRG, KER NE GRE ZA KLASIČNO PONUDBO IN POVPRASEVANJE.

OZS se s prepuščanjem pogrebne dejavnosti trgu sklicuje na varstvo konkurence in svobodne gospodarske pobude. Ker gre **na področju pogrebne dejavnosti za močan javni interes in mora biti vsem državljanom zagotovljen dostojen pokop pod enakimi pogoji, se to področje ne more urejati kot klasični prosti trg, ki ga določata ponudba in povpraševanje.**

Pri pogrebni in pokopališki dejavnosti **ne gre za klasično ponudbo in povpraševanje, ker se svojci s storitvijo srečajo redko in jo morajo naročiti v kratkem času, hkrati pa so pri tem v težkem čustvenem položaju.** Zato ne morejo raziskati trga in se pozanimati o cenah ter storitvah kot bi to naredili pri drugih nakupnih odločitvah. **Tako jim na prostem trgu lahko vsak ponudnik zaračuna kar hoče, poleg tega pa velikokrat prihaja do drobljenja storitev in dodajanja nepotrebnih postavk, posledica pa so višje cene.** Delitev dejavnosti bi pomenila tudi, da bi morali svojci zadeve urejati na dveh mestih, pri izvajalcu pogrebne dejavnosti in pri izvajalcu pokopališke dejavnosti. V nasprotju s sedanjim stanjem, ko zadeve urejajo po sistemu Vse na Enem Mestu, kar jim omogoča, da se v miru pripravijo na žalovanje.

V državah, kjer je področje pogrebne dejavnosti urejeno kot oblika zavarovanja, kjer ljudje že v času svojega življenja uredijo svoj pogreb, je klasičen trg mogoč. Ljudje lahko v miru raziščejo trg, primerjajo cene in poiščejo najboljšega ponudnika. **V Sloveniji, kjer tradicionalno sorodniki umrlega uredijo pogreb šele, ko nastopi smrt svojca, in ga praviloma želijo pokopati čim prej, pa to ni mogoče.** Zato je dolžnost lokalne skupnosti, da zaščiti občane in jim omogoči dostojen in cenovno ugoden pogreb in s tem povezane storitve, vključno s prvim prevozom.

OBČANI BODO ŠE NAPREJ IMELI MOŽNOST IZBIRE PRI UREJANJU POGREBNE DEJAVNOSTI, ZASEBNIKI PA BODO ŠE NAPREJ LAHKO OPRAVLJALI SVOJO DEJAVNOST.

OZS kot eden od ključnih razlogov za prepuščanje pogrebne dejavnosti trgu navaja, da morajo imeti ljudje možnost izbire pri urejanju pogreba svojcev. Dejstvo je, da **imajo občani že z obstoječim zakonom možnost izbire in jo bodo imeli tudi v bodoče.** Javna podjetja bodo tako kot do sedaj urejala zgolj tiste dele pogrebne dejavnosti, ki zaradi pietetnih, zdravstvenih in sanitarno-higienskih razlogov ne morejo biti prosto prepuščeni trgu. Kakšna naj bo pogrebna in nagrobna oprema, kako bo urejen grob, kakšna bo pogrebna slovesnost, ipd., pa bodo svojci še naprej prosto urejali na trgu.

- Na novinarski konferenci je OZS izrazil tudi skrb, da bodo zasebna pogrebna podjetja ostala brez dela, če bo sprejet zakon, ki bo določal, da se pogrebna

dejavnost izvaja kot gospodarska javna služba. **Tudi v tem primeru bo javna služba zagotavljala zgolj tiste dejavnosti, ki zaradi pietetnih, zdravstvenih in sanitarno - higienskih razlogov ne morejo biti prepuščene trgu. Vse ostalo pa bodo državljani tako kot sedaj prosto urejali in izbirali na trgu.**